

2018-2019 AKADEMİK YILI MEDENİ HUKUKA GİRİŞ, KİŞİLER VE AİLE HUKUKU
FİNAL SINAVI (İKİNCİ ÖĞRETİM) CEVAP ANAHTARI

OLAY I: Doktorun iğnesi sonucunda alerjik şok geçiren Bay (E) dengesini kaybedip yere düşerken yanından geçmekte olan Bayan (K)'nin kolunun kırılmasına neden olur.

SORU: Bay (E)'nin bu fiilinden dolayı sorumlu olup olmayacağını açıklayınız.

CEVAP: Alerjik şok geçiren Bay (E) temyiz kudretini geçici olarak yitirmiştir. Temyiz kudretine sahip olmayan kişiler tam ehliyetsiz olduklarından kural olarak haksız fiillerinden sorumlu olmazlar. Ancak BK. m. 54/f.2'de bu kuralın bir istisnası öngörülmüştür. Buna göre, temyiz kudretini geçici olarak kaybeden kimse, bu durumdayken vermiş olduğu zarardan sorumlu olur. Ancak bu durumda iken vermiş olduğu zarardan sorumlu olmak istemeyen kişinin söz konusu duruma kendi kusuru ile düşmediğini ispat etmesi gerekir.

Olayda Bay (E), alerjik şoku kendi kusuru ile geçirmediğinden vermiş olduğu zarardan sorumlu olması söz konusu olmaz. Bununla birlikte Türk Borçlar Kanunu'nun 65. maddesi uyarınca hakkaniyet sorumluluğu söz konusu olabilir. Anılan düzenleme şu şekilde kaleme alınmıştır:

“Hakkaniyet gerektiriyorsa; hâkim, ayırt etme gücü bulunmayan kişinin verdiği zararın, tamamen veya kısmen giderilmesine karar verir.”

(Hakkaniyet sorumluluğundan bahsedilmesi halinde ek puan verilmiştir.)

OLAY II: Bayan (K) ile Bay (E) evlendikten bir süre sonra Bay (E)'nin anne ve babası onlarla birlikte yaşamaya başlar. Bu durumu kabullenemeyen Bayan (K) 10.05.2017 tarihinde ortak konutu terk eder ve kendi ailesinin yanına yerleşir. Aradan 3 ay geçince Bay (E) eşinden ayrı kalmaya dayanamaz ve eşinin geri gelmesi için anne babasını başka bir yere yerleştirir. Bu haberi hemen eşine ulaştırır fakat Bayan (K) dönmez. Bunun üzerine Bay (E) 23.09.2017 tarihinde noter aracılığıyla eşinin ortak konuta dönmesi için ihtarda bulunur. İhtarın üzerinden iki ay geçtikten sonra da Bayan (K)'nin dönmemesi üzerine terke dayalı boşanma davası açar ve mahkemece boşanmaya karar verilir.

SORU: Mahkemenin verdiği karar isabetli midir? Terke dayalı boşanma davası açılabilmesinin şartlarını göz önünde bulundurarak yanıtlayınız.

CEVAP: TMK m. 164 uyarınca eşlerden birinin ortak hayatı terk etmesi üzerine bu terk en az altı ay sürmüştü ve mahkeme ya da noter aracılığıyla yapılan ilana rağmen terk eden eş dönmediyse diğer eş boşanma davası açabilir. Ancak terk etme haklı bir sebebe dayanıyorsa yani evlilik birliğinin kendisine yüklediği görevleri yerine getirmemek amacıyla yapılmış değilse TMK m. 164/f. 1'de belirtilen terk sebebinin şartları gerçekleşmiş olmaz. Bununla birlikte ortak konut haklı nedenle terk eden eş, o neden ortadan kalkmış olmasına rağmen konuta dönmüyorsa terk eden eş sayılır. Terk, haklı nedenin ortadan kalktığı andan itibaren söz konusu olur.

Olayda Bayan (K) ortak konutu haklı bir sebeple (eşin ailesiyle birlikte yaşamaya zorlanması) terk etmiştir. Fakat haklı sebep ortadan kalkmasına rağmen Bayan (K) ortak konuta dönmektedir. Dolayısıyla olayda terk, haklı sebebin ortadan kalktığı 10.08.2017 tarihinden itibaren gerçekleşmiş demektir. İhtar terkten itibaren en az dört ay sonra yapılabilir ve boşanma davası açılabilmesi için de ihtar üzerinden en az iki ay geçmiş olmalıdır. İhtarın yapıldığı 23.09.2017 tarihindeyse henüz dört aylık süre dolmamıştır. Buna bağlı olarak toplamda aranan altı aylık süre de dolmamıştır. Dolayısıyla mahkemenin terke dayalı boşanmaya karar vermesi isabetli değildir.

OLAY III: Düzenli bir geliri bulunmayan Bay (E), eşi Bayan (K)'nin karşı çıkmasına rağmen kira geliriyle aile giderlerine önemli katkı sağlayan tek taşınmazını yok pahasına elden çıkarmak ister. Elde edeceği parayla kumar borcunu kapatmayı planlamaktadır. Bunun üzerine Bayan (K) mahkemeye başvurarak eşinin sahip olduğu tüm malvarlığı değerleri üzerindeki tasarruf yetkisinin sınırlanmasını talep eder. Mahkeme talebi haklı bularak Bay (E)'nin tasarruflarını ancak Bayan (K)'nin izniyle yapabileceğine hükmeder.

SORU: Mahkemenin vermiş olduğu bu karar isabetli midir? Gerekçeli olarak açıklayınız.

CEVAP: TMK m. 199/f. 1 uyarınca “*Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan malî bir yükümlülüğün yerine getirilmesi gerektirdiği ölçüde, eşlerden birinin istemi üzerine hâkim, belirleyeceği malvarlığı değerleriyle ilgili tasarrufların ancak onun rızasıyla yapılabileceğine karar verebilir.*” Taşınmazın aniden satılması kararı nedeniyle ailenin ekonomik varlığının ciddi bir tehlikeyle karşı karşıya kaldığı ve bu durumun evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesine sebep olacağı açıktır. Dolayısıyla TMK m. 199/f. 1’de yer alan önleme karar verilebilir. Bununla beraber tasarruf yetkisinin sınırlanması ancak somut malvarlığı değerlerine ilişkin olabilir. Genel ve soyut bir tasarruf yetkisi sınırlaması yapılamaz. Yargıtay uygulamasında da sınırlamanın ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli ve ölçülü olması gerektiği ifade edilmiştir. Olayda Bay (E)'nin taşınmazla ilgili yapacağı tasarrufların değil tüm malvarlığına ilişkin yapacağı tasarrufların Bayan (K)'nin iznine bağlanması isabetli değildir.

OLAY IV:

a-) Bay (E) ile Bayan (K) 01.01.2007 tarihinde evlenmiştir. Eşler evlenmeden bir gün önce adi yazılı şekilde yaptıkları sözleşmede “*kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dahil olmayacağını*” kararlaştırırlar. Evlendikten iki ay sonra Bayan (K)'nin babası vefat eder ve kendisine miras olarak 100.000 TL değerinde bir araba kalır. Bir süre sonra bu arabayı satan Bayan (K) elde ettiği bedeli vadeli mevduat hesabına yatırır.

SORU: Bay (E) ile Bayan (K) arasındaki mal rejimi çerçevesinde Bayan (K)'nin vadeli mevduat hesabında bulunan paranın faizini nitelendiriniz.

CEVAP: Bay (E) ile Bayan (K) arasında mal rejimi **edinilmiş mallara katılma rejimidir**. Bayan (K)'ya evlilik devam ederken miras kalan araba “*kişisel mal*” niteliğindedir. Bunun kanuni temeli TMK. m. 220 / b. 2 şu şekilde kaleme alınmıştır:

“Aşağıda sayılanlar, kanun gereğince kişisel maldır:

...

2. Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri,”

Bu arabanın satılması sonucunda elde edilen bedel de “*kışisel mal*” niteliğini haiz olacaktır. Bunun kanuni temeli ise TMK. m. 220 / b. 4’te şu şekilde belirtilmiştir:

Aşağıda sayılanlar, kanun gereğince kişisel maldır:

...

4. Kışisel mallar yerine geçen değerler.

Kışisel mal niteliğindeki satış bedelinin vadeli mevduat hesabına yatırılması sonucu elde edilen faiz ise “*edinilmiş mal*” niteliğinde olacaktır. Bunun kanuni temeli ise TMK. m. 219 / f. 2, b. 4 olup bu düzenleme şu şekilde kaleme alınmıştır:

“Bir eşin edinilmiş malları özellikle şunlardır:

...

4. Kışisel mallarının gelirleri,”

Tarafların evlenmeden bir gün önce “*kışisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dahil olmayacağına*” ilişkin yapmış oldukları adi yazılı şekildeki sözleşme ise mal rejimi sözleşmesine ilişkin şekil şartlarına uygun olmadığı için geçersizdir. Bunun temeli ise TMK. m. 205 / f. 1’de şu şekilde kaleme alınmıştır:

“Mal rejimi sözleşmesi, noterde düzenleme veya onaylama şeklinde yapılır. Ancak, taraflar evlenme başvurusu sırasında hangi mal rejimini seçtiklerini yazılı olarak da bildirebilirler.”

Dolayısıyla bu geçersiz sözleşmenin varlığı faiz gelirinin niteliğinin “*edinilmiş mal*” olarak nitelendirilmesinin kabulüne engel olmayacaktır.

b-) Bayan (K) ile Bay (E) 01.01.2005 tarihinde evlenmiştir. Evlendikleri sırada Bayan (K)’nın 500.000 TL değerinde yazlığı; Bay (E)’nin ise 300.000 TL değerinde arabası bulunmaktadır. 01.01.2010 tarihinde Bayan (K) 800.000 TL değerinde bir daire satın alır. Bu bedelin 500.000 TL’lik kısmı Bayan (K)’nın yazlığının satış bedelinden, 300.000 TL’lik kısmı ise Bay (E)’nin arabasının satış bedelinden karşılanır. Dairenin değerinin 600.000 TL olarak belirlendiği 01.01.2014 tarihinde Bay (E) boşanma davası açar ve Bayan (K)’dan daire için yapmış olduğu katkıdan dolayı 300.000 TL talepte bulunur. Buna karşılık Bayan (K), Bay (E)’nin yaptığı katkının 225.000 TL olduğunu ileri sürer.

SORU: Bay (E)’nin yapmış olduğu katkıya ilişkin talebini ve Bayan (K)’nın bu talebe karşı savunmasını değerlendiriniz.

CEVAP: Somut olayda Bay (E) değer atış payı alacağı talebinde bulunmaktadır. Değer artış payı alacağı TMK. m. 227 / f. 1 uyarınca şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan

değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır.”

Somut olayda daire Bayan (K)’nin her ne kadar evlilik süresince elde etmiş olduğu malvarlığı değeri niteliğini haiz olsa da esas itibariyle bu malvarlığı değeri hem Bay (E)’nin hem de Bayan (K)’nin kişisel malları ile elde edilmiştir. Bayan (K)’nin elde etmiş olduğu bu kişisel mala Bay (E) kişisel malından katkıda bulunmuştur. Dolayısıyla Bay (E)’nin değer artış payı alacağına ilişkin bir talepte bulunmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır. Bu noktada Bay (E)’nin talep ettiği miktarın da incelenmesi gerekmektedir. Değer artış payı alacağı TMK. m. 227 / f. 1 uyarınca tasfiye sırasındaki değere göre hesaplanacak olup, *“bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınacaktır.”* Bundan hareketle Bay (E)’nin 300.000 TL’lik değer artış payı alacağı talebinde bulunması isabetli olup, Bayan (K)’nin savunması isabetsizdir.

OLAY V: Yıllar önce eşi ölmüş olan ve iki çocuğu bulunan Bay (A) bir restoranda çalışmaktadır. Restoranda bir gün maden suyu şişlerini taşıırken kaza geçiren Bay (A) görme yetisinin % 60’ını kaybeder. Bu durum üzerine işten ayrılan Bay (A)’ya 971 TL malûl (engelli) aylığı bağlanır. Tek başına yaşayan ve yakınlarından herhangi bir destek görmeyen Bay (A), aylık geliri 7.800 TL olan evli ve iki çocuk sahibi oğlu esnaf (Ç1), akıl hastası, malvarlığı bulunmayan ve anneanneliyle yaşayan diğer oğlu (Ç2), Darülaceze’de yaşayan ve malvarlığı bulunmayan babası (B), Fransa’da bir fabrikada çalışan evli kardeşi (K1) ve büyük projeler tasarlayan inşaat şirketi sahibi diğer kardeşi (K2)’ye karşı yardım nafakası talebiyle dava açar. Bu dava sonucunda mahkeme sadece (Ç1) aleyhine 2.000 TL yardım nafakasına hükmeder.

SORU: Mahkemenin bu kararının isabetini yardım nafakasına ilişkin düzenlemeler ışığında değerlendiriniz¹.

CEVAP: Mahkemenin bu kararı yardım nafakasında sıra meselesiyle ilgilidir. Yardım nafakası ödeme yükümlülüğü açısından sıra şu şekilde düzenlenmiştir:

“Nafaka davası, mirasçılıktaki sıra göz önünde tutularak açılır”.

Her ne kadar miras hukukundaki zümre sistemine dayalıymış gibi kaleme alınmış olsa da esas itibariyle aile hukukuna göre yakınlıktan hareketle düzenlenmiş olan bu düzenleme uyarınca ilk sırada talepte bulunanın altsoyu, ikinci sırada ana ve babası ve üçüncü sırada refah halinde olmaları halinde kardeşler bulunmaktadır.

Bu sıralama uyarınca ilk başta bakılması gereken Bay (A)’nın altsoyudur. Altsoydan yardım nafakası talebinde bulunabilmek için esas olan *“altsoyun ödeme gücünün bulunması”*dır. Ödeme gücü değerlendirilirken nafaka alacaklısının bakmakla yükümlü olduğu kişilerin varlığı göz önünde bulundurulur. Somut olayda ilk sırada evli ve iki çocuk sahibi esnaf (Ç1) vardır. (Ç1)’in ödeme gücünün bulunduğu hususunda bir şüphe olmasa da, esnaf olarak beş kişilik bir aileyi geçindiren kişinin (dört kişilik bir ailenin yoksulluk sınırının 6.500 TL olarak belirlendiği göz önünde bulundurulursa) 2.000 TL’nin tamamını ödeyebilecek durumda olduğu

¹ Somut olayın geçtiği dönemde dört kişilik ailenin yoksulluk sınırı 6.561 TL olarak açıklanmıştır.

söylenemez. Onunla aynı sıradaki (Ç2) ise, akıl hastası ve malvarlığının bulunmaması durumu göz önüne alındığında, mali gücü olmadığından nafaka yükümlüsü olamayacaktır. Bu durumda ilk sırada bu yükümlülüğün sadece bir kısmını ödeyebilecek bir altsoy mevcuttur. Bu durumda ikinci sıraya geçerek o sırada ödeme gücü olanların tespiti gerekmektedir. Somut olayda Bay (A) darülacezede yaşayan babasına talep yöneltmiş olup babası Darülaceze’de kalan ve malvarlığı bulunmayan birisi olduğundan ödeme gücünü haiz değildir. Bu durumda üçüncü sıraya diğer bir ifadeyle refah içinde bulunan kardeşlerin tespiti gerekmektedir. Fransa’da işçi olarak çalışan evli kardeşi (K1)’in kazancı her ne kadar TL cinsinden refah içerisinde yaşama değerlendirmesi açısından yeterli görünse de esas itibarıyla refah halinin bulunup bulunmadığı hususunda o kişinin yaşadığı çevrenin, Fransa’daki sosyo-ekonomik duruma göre değerlendirme yapılması gerekmektedir. (Y. 2. HD, 05.11.1985 tarih ve 9089/8985) Bu durumda Bay (K1)’in refah halinden bahsedilemeyecektir. İnşaat şirketi sahibi (K2)’nin refah içerisinde yaşadığı hususunda herhangi bir şüphe yoktur. Sonuç olarak yardım nafakasına ilişkin borcun (Ç1) ile (K2) arasında ödeme güçleri oranında paylaşılması gerekmektedir.

OLAY VI: Bayan (K) ve Bay (E) boşanmış, mahkeme ortak çocukları (Ç)’nin velayetini annesi Bayan (K)’ye bırakmıştır. Daha sonra Bayan (K), Bay (Ü) ile tanışmış ve evlenme kararı almıştır. Ayrıca evlendikten sonra Bodrum’a yerleşmeyi planlamaktadırlar. (Ç) ise o sırada 16 yaşında olup İstanbul’da bir anadolu lisesine devam etmekte ve üniversite sınavlarına hazırlanmaktadır. Bayan (K)’nin yeniden evlenmesi üzerine Bay (E) velayetin Bayan (K)’den kaldırılması için mahkemeye başvurur. Mahkemece dinlenen (Ç) okul değiştirmek istemediğini ayrıca Bay (Ü)’nün kendisine sürekli hakaret ettiğini, annesinin yanında olmadığı zamanlarda da ağır fiziksel şiddet uyguladığını belirterek babasıyla kalmak istediğini söyler. Bu durum raporla tespit edilmiştir. Bayan (K) ise yeniden evlenmenin velayetin kaldırılması sebeplerinden biri olmadığını, dolayısıyla velayetin kendisinde bırakılması gerektiğini ileri sürmektedir. Mahkeme verdiği kararla velayeti Bayan (K)’den kaldırır ve Bay (E)’yi de velayet görevini yerine getirebilecek nitelikte bulmayarak (Ç)’ye bir vasi atar.

SORU: Mahkemenin vermiş olduğu bu karar isabetli midir? Gerekçeli olarak açıklayınız.

CEVAP: TMK m. 349 uyarınca “*Velâyete sahip ana veya babanın yeniden evlenmesi, velâyetin kaldırılmasını gerektirmez.*” Öyleyse olayda Bayan (K)’nin evlenmesi velayetin kaldırılması için yeterli değildir. Ancak hükmün devamında gelen ikinci cümleye göre “*çocuğun menfaati gerektirdiğinde velâyet sahibi değiştirilebileceği gibi, durum ve koşullara göre velâyet kaldırılarak çocuğa vasi de atanabilir.*” Çocuğun alıştığı ortamda kalarak sınavlara hazırlanması onun bedeni ve fikri gelişimi açısından önemli olup çocuğun menfaatinedir. Ayrıca velayet sahibi eşin yeni eşinin çocuğa şiddet uyguladığı belirtilmektedir. Bu durumun da çocuğun menfaatine aykırı olduğu açıktır. Velayetin kaldırılması uygundur. Bay (E)’nin velayet görevini ifa edebilecek nitelikte bulunmaması hâlinde vasi atanması da isabetli olacaktır (Somut olayda Bay (E)’nin velayet görevini yerine getiremeyecek nitelikte olduğuna dair bilgi bulunmadığı için vasi atanmaması gerektiği yönündeki cevaplar, hakimin vasi atamasının mümkün olduğunun belirtilmesi şartıyla kabul edilmiştir).